

Naishumanisti ja elektroniikka-alan asiantuntijat

Salon elektroniikkamuseon ystävät museotyön
apujoukkoina

Tako-seminaari 8.2.2017

Salon elektroniikkamuseo

Taustaa

- Salossa valmistettu elektroniikka vuodesta 1928
- Salora Oy (aiemmin Nordell & Koskinen): radiot, televisiot, radiopuhelimet, monitorit
- Mobira, Nokia Oy: radiopuhelimet, matka- ja älypuhelimet, monitorit
- Benefon, Twigcom matkapuhelimet ja turvahälyttimet
- Salcomp, NordicId, Satel, Ledil .....

Salon elektroniikkamuseo

Taustaa

- Elektroniikkamuseolle ryhdytty keräämään kokoelmia vuonna 1994 ja omaa näyttelytilaa yritetty vuodesta 1999 alkaen. Näyttelytila saatiin vuonna 2011. Museo on kaupungin.
- Yksi museoammatillinen työntekijä vuodesta 1997.
- Muutamia eri tiloissa olleita lyhytaikaisia näyttelyitä kokoelmista 1998 alkaen.
- Kokoelmat muodostuneet suurilta osin salolaisten elektroniikka-alan yritysten lahjoituksista, parista kokoelmaostosta ja yksityisten henkilöiden lahjoituksista.
- Salon elektroniikkamuseo Salon kuntaliitoksessa vuonna 2009 osaksi Salon historiallista museota SAMUa, johon kuuluu elektroniikkamuseon lisäksi 7 paikallismuseota.
- SAMUssa 3 museoammatillista vuodesta 2009, ei muuta henkilökuntaa, aukipito työllistettyjen avulla.

Mobiili-mekko –näyttely Salon taidemuseo Veturitallissa 2005

13.2.2017

www.salo.fi

Pelaa! –näyttely Salon taidemuseo Veturitalissa 2009 – 2010 vuoden vaihteessa.

13.2.2017

www.salo.fi

Yhteistyötä jo ennen yhdistyksen perustamista

- Museoammatillisena Salon elektroniikkamuseoon vuonna 1997.
- Humanistina ei mitään tietoa Salossa valmistettujen laitteiden (radiot, tv:t, monitorit, puhelimet ym.) tekniikasta, teknisestä historiasta, alan sanastosta ym. Vain omakohtaiset laitteiden käyttökokemukset.
- Työtehtävänä aluksi elektroniikkamuseoon kerättyjen laitteiden luettelointi.
- Pari elektroniikka-alan työntekijää oli ollut mukana jo vuodesta 1994 lähinnä museon kokoelmien keruussa. Yhteys heihin, jotta sain työhön mukaan alan asiantuntijoita. Laitteiden tunnistus, läpikäynti, apua edes alkeellisten teknisten tietojen omaksumiseen, mm. laitteiden eri osien nimityksiin, tehtäviin, tekniikkaan sekä lisäkontaktien saamiseen ja muuhun taustoittamiseen.

Salon elektroniikkamuseon ystävät ry

- Museon ystäväyhdistys perustettiin vuonna 2000. Tällöin elektroniikkamuseon vapaaehtoisten joukko oli jo kasvanut ja haluttiin vakiinnuttaa yhteistoimintaa.
- Ystäväyhdistyksen tarkoituksena on *"lisätä elektroniikkamuseon toimialan harrastusta, syventää elektroniikka-alan historian, nykypäivän ja tulevaisuuden tuntemusta ja korostaa elektroniikka-alan merkitystä kulttuurin osana. Yhdistys pyrkii edistämään näyttelytilojen saamista, tekemään tunnetuksi museota ja sen kokoelmia.*
- Yhdistyksellä nykyisin 180 henkilöjäsentä ja 5 yhteisö/yritysjäsentä. Jäsenet eri elektroniikkateollisuuden alojen työntekijöitä, kokoonpanotyöntekijöistä toimitusjohtajiin.

Salon elektroniikkamuseon ystävät ry

- Yhdistyksen jäsenten työ ollut pääosin tv- ja monitorivalmistuksessa, mutta myös radio/stereo sekä puhelintehtaalla. Lisäksi yhdistyksessä on mukana mm. laitteiden kotelovalmistuksessa työskennelleitä. Aikaperspektiivi työhistoriassa ulottuu 1940-luvulta tähän päivään.
- Jäsenistöstä löytyy monipuolista elektroniikka-alan tietotaitoa ja osaamista.
- Ystävistä on noin 80 % eläkeläisiä, mutta heillä on ollut ja on edelleen monipuolisia kontakteja elektroniikka-alan salolaisiin valmistajiin.
- Viime aikoina yhdistyksen toimintaan tullut mukaan Nokia/Microsoftin tehtaan lakkauttamisen myötä myös nuorempia henkilöitä.

Erilaisia yhteistyön toimintamuotoja – case NDP

- Vuoden 2000 alussa Nokia Display Products, monitoritehdas lopetti toimintansa. Tehdas ajettiin alas 3 kuukaudessa. Museolla tällöin yksi ainut työntekijä.
- Ei pelastusdokumentointia – kuvaus- ja haast.kielto.
- Museon edustajalle myönnettiin kuitenkin lupa käydä tehtaalla, apuna ystävähdistyksen kontaktit.
- Yhdistyksen jäsenet apuna tehtaalla kierrettäessä sekä tiedottamisessa; laitteita ja muuta materiaalia tallennetaan museoon.
- Osa työntekijöistä oli tallentanut henkilökohtaisesti mm. mittalaitteita, huolto-ohjeita, tuote-esitteitä, henkilökuntalehtiä.
- NDP:n materiaalin purku, alkuseulonta ja järjestäminen museon tiloissa ystävien avulla.

Mellilän radio- ja puhelinmuseo

- Vuoden 1999 lopulla Salon kaupungin kulttuuritoimi hankki elektroniikkamuseolle yksityisen keräilijän Mellilän radio- ja puhelinmuseon kokoelman. Mellilästä tuotiin noin 6000 esinettä ja arkistomateriaalia.
- Ystävähdistyksen jäsenet pakkausapuna Mellilässä noin puoli vuotta viikottain 2-3 kertaa viikossa (matkaa Salosta Mellilään yli 50 km). Mellilästä 50 kuorma-autollista materiaalia.
- Museolle oli hankittu uusi 1000 m²:n kokoelmasäilytystila vuoden 2000 alussa, jonne ystävät pystyttivät hyllystöt.
- Lisäksi he avustivat Mellilän kokoelman kuljetuksissa sekä esineistön purkamisessa, läpikäymisessä ja järjestämisessä uusiin tiloihin.

Nokia / Microsoft

- Vuosien varrella Nokian Salon puhelintehtaalta on karsittu eri yksiköitä mm. mainosvarasto, huolto ja Nokian arkistosta on poistettu tuplakappaleita; tuote-esitteitä, valokuvia, lehtileikkeitä, mainoksia ja poistettu puhelimen, televisioiden, monitorien ulkoasu- ja teknisiä suunnittelupiirustuksia, joista osa taltioitiin museoon.
- Museon ystävät olleet mukana seulomassa materiaalia tehtaalla ja kuljettamassa museoon.
- Microsoftin tuotanto- ja tuotekehitysyksikön lopettaessa toimintansa Salossa (2012-2015) tehtaalla oltiin yhteydessä ja museoon sieltä paljon materiaalia. Museon ystävät purkivat tehtaalla mm. Nokian N8-puhelimen tuotantolinjan ja kokosivat sen näyttelyyn.

Kokoelmien kartuttaminen

- Museon ystävät ovat kartuttaneet kokoelmia, usein omista varastoistaan, sillä heillä on paljon työhön liittyvää aineistoa, tuotantovälineitä, laitteita ym.
- Osittain hyvä ja huono asia. Varsinkin alkuaikoina lahjoituksia yritettiin vain "kantaa sisään" neuvottelematta. Pitivät museota jonkinlaisena varmuusvarastona ajattelematta, että kaikkea ei museoon tallenneta (tuplakappaleet), koska aineisto heille tärkeää.
- Alussa piti myös toistaa, että museoon ei tuoda mitään ilman, että neuvotellaan ja sovitaan asiasta etukäteen.
- Ongelmana oli myös, että kaverit tiesivät heidän toimivan museon ystävissä, yrittivät tuoda myös kavereidensa lahjoituksia etukäteen sopimatta ja neuvottelematta.

Kokoelmien kartuttaminen

- Hyvänä puolena heidän lahjoituksissaan, että tietävät esineiden teknisen kehityskaaren ja arvon yritykselle, konteksti- ja valmistustiedot. Usein saadaan liitettyä myös valmistus – ja käyttötarinaa ja lisäbonuksena muuta materiaalia.
- Heidän kautta saatu ainutlaatuista materiaalia, protoja, tuotekehityssarjoja, ei tuotantoon tulleita laitteita, yrityksen mainosmateriaalia, työasuja, harrastuskerhojen materiaalia (esim. mikroprosessorikerho 1970/1980-lukujen taitteessa), henkilöstölehtiä, valokuvia, videoita, tuotekehitykseen liittyviä vanhoja asiakirjoja esim. HDTV:n tuotekehityksestä 1980/90-lukujen taitteesta.
- Ennen kaikkea saadaan talteen yritysten toimintaan, laitteisiin, tapahtumiin liittyviä taustoja ja tarinoita, joita ei löydy yritysten asiakirjamateriaaliasta.

Museotyöryhmät - museon puolestapuhujat

- Elektroniikkamuseolle perustettiin ensimmäinen isompi museotyöryhmä vuonna 1999 tarkoituksena saada museolle näyttelytila. Museon ystävien edustusryhmässä vuosina 1999-2002.
- Museon näyttelytilan saanti kaatui poliittiseen päätökseen vuoden 2002 lopulla ja kokoelmien kohtalo oli vaakalaudalla.
- Museon ystävät ottivat voimakkaasti kantaa asiaan ja kävivät mm. kaupungin päättäjien luona. Kokoelmat saatiin säilytettyä, kokoelmatila pidettyä ja museoammattillisen tutkijan työkin jatkui.

Museon ystävät "museon edustajina"

- Museon tunnetuksi tekeminen erilaisissa tapahtumissa ja tempauksissa Salon kaupungin alueella. Esim. messuilla, kauppakeskuksen yhdistystapahtumissa, Nokian tiloissa, toritapahtumissa jne.
- Mukana esineistöä, esitteitä jne. Luottamus, että kertovat oikeaa tietoa sekä museon toiminnasta että laitteista ja valottavat samalla elektroniikka-alan historiaa ja omaa toimintaansa.
- Vierailuja paikallisiin elektroniikka-alan yrityksiin, jolloin museon työntekijänkin tietämys ja kontaktikenttä on laajentunut ja voinut tutustua erilaisiin alan yrityksiin.

Haastattelut; työn historia, laite- ja tekninen kehitys talteen

- Museon kannalta ystävien muistitiedon taltioiminen ensisijaisen tärkeää. Alkuaikoina enemmän työn historiaan ja laitevalmistukseen ja -kehitykseen liittyviä haastatteluja.
- 1990/2000-lukujen vaihteessa museon yhteistyökumppanina Turun yliopiston kulttuurihistorian teknologiatyöryhmä. Tutkijat ja opiskelijat tekivät yhdistyksen jäsenten haastatteluja > opinnäytetöitä, julkaisuja, artikkeleita.
- Museon ystävät olivat myös osana yliopiston luentosarjaa, kertoivat Saloran tv-tehtaan ja laitevalmistuksen historiasta.
- Yhteistyötä myös Turun yliopiston Porin yksikön digitaalisen kulttuurin kanssa; museon ystävien haastattelut ja niiden pohjalta artikkeleja esim. pelaamiseen ja pelikoneiden valmistukseen liittyvästä Saloran mikroprosessorikehon toiminnasta.

Haastattelut

- Yhteistyö Turun yliopiston kansatieteen oppiaineen kanssa: Tako 5 poolin projektit: opiskelijat haastatelleet museon ystäviä ja tehneet videointeja mm. puhelinvalmistuksesta ja tuotekehityksestä sekä videotex-laitteiden kehityksestä ja merkityksestä.
- Näitä aineistoja käytetty museon näyttelyissä ja kokoelmatyössä sekä tutkijoiden ja opiskelijoiden opinnäytetöissä ja artikkeleissa.

Museon ystävät ja näyttelytoiminta

- Museon ystävät ovat olleet elektroniikkamuseon kaikissa näyttelyissä isossa roolissa.
- Näyttelyn sisältöön alan asiantuntemusta, laitteiden taustatietoja ja esittämiseen ideoita.
- Ovat kunnostaneet näyttelyssä olevia laitteita toimiviksi (esim. vanhoja televisioita, radioita, puhelinkeskus) ja valmistaneet havainnollistamismalleja.
- Järjestäneet ja toimineet nostoapuna (museolla ei teknistä henkilökuntaa), näyttelyn rakentamisissa ja näyttelyesineiden kuvauksissa.
- Näyttelyssä tapahtuu asiantuntijaluennot ja –opastukset eri aihepiireistä.
- Lasten elektroniikka-alan työpajojen ohjaaminen.
- Jonkin verran apuna näyttelyn aukipidossa.

KIITÄ

Julkisen
Museon
Suomen
Suomen
Valtion

Muut tukijat
Armas
Aaro Pöytä
Finlux Oy
Gomex Oy
Halkon
Hittala Oy
Maston Kalle
Marjott Ky
Mokka Oyj
Nordia Parkki
Nordic ID
Radio Lantti Oy
Saten Kone ja R
Saten Seuran P
Satei Oy
Selli-Asema
Taron Linjat
Yleisradio
Yhteinen

Yhteistyössä
Halkon Kital- ja talo
oppilaitoksen puolesta
Saten eläinlääkintä
Suomen
Saten Ehdokas
Saten koulutuskeskus
Saten koulutuskeskus
Taron AIME Terveystieteiden
mestaruus koulutuskeskus
Yhteisradio

Viikkotalkoot

- Järjestetty kerran viikossa vuodesta 2000 alkaen, näyttelyn rakentamisten yhteydessä talkoita 2-3 kertaa viikossa.
- Kokoelmien eri aineistojen järjestelytyöt, esinekuvauksissa avustaminen (kuvattu noin 2500 esinettä ammattikuvaajan kanssa), esineiden kunnostukset, näyttelyssä olevien toimivien laitteiden huolto, hyllyrakenteiden ja tasojen laittaminen
- Painopiste siirtymässä yhä enemmän laitetietojen täydentämiseen, muistiedon tallentamiseen, varsinkin yrityksiltä saadun materiaalin kokoelmahallintaan erilaisten komponenttien, tuotantovälineiden ja laitteen osien osalta.

Talkoot

- Talkootyön määrä on ollut viime vuosina noin 1000 - 1200 tuntia vuodessa. Talkoissa keskimäärin 5-12 henkilöä kerralla ja noin 2-4 tuntia/talkookerta.
- Palkkiosopimus yhdistyksen kanssa, 4000 e/vuosi, joka kattaa vajaa puolet heidän tekemästään työpanoksesta.
- Hyvät puolet; tietotaitoa ja osaamista erittäin runsaasti, osaavat tehdä melkein mitä vaan. Jokaisella myös omat vahvuusalueensa.
- Korvaamaton työpanos, koska museossa ei aputyövoimaa. Tulevat mielellään paikalle, mutta talkootyö perustuu vapaaehtoisuuteen. Pidettävä huolta heidän jaksamisestaan ja motivaatiostaan.

Talkoot

- Oltava museon edustaja ohjaamassa toimintaa, jotta työ tehdään museon kannalta järkevästi ja museaalisten edellytysten mukaan ja että tiedetään, mitä on tehty.
- Ovat itse talkoisiin tyytyväisiä ja kokevat työnsä mielekkääksi ja tärkeäksi.
- Työt jaetaan talkoissa, jos mahdollista, kunkin osaamisalueen mukaan. Paljon myös yhteisiä projekteja, jossa kaikki mukana.
- Talkoot myös yhteinen muisteluhetki, entisten työkavereiden tapaamista.
- Talkookahvit, jolloin varsinkin tulee paljon hyviä tarinoita esiin. Olennainen osa rentoa yhdessäoloa.
- Talkooporukka melko vakiintunut, uusia henkilöitä mukaan talkoolaisten vanhoista työkavereista. Mukana myös ei elektroniikka-alan ammattilaisia.

Yhteistyön hyviä puolia

- Koska museolla ei mitään teknistä henkilökuntaa, ovat korvaamaton apujoukko käytännön töiden apuna.
- Kontaktit alan yrityksiin ja toimijoihin edelleen helposti heidän kauttaan.
- Monipuolinen osaaminen ja tietämys. Yhdistyksessä eri elektroniikka-alan tuotekehityksen, valmistuksen, myynnin ym. ammattilaisia.
- Muistitiedon, tarinoiden tallentaminen ensiarvoisen tärkeää museolle ja sen toiminnalle.
- Heidän laaja-alainen tietämyksensä ja osaamisensa palvelee museota monella eri osa-alueella: näyttely-, kokoelmatyö, asiantuntijaluennot, työpajaohjaukset, havainnollistamismallit, laitteiden kunnostus ym.
- Tako5 poolin hankkeet toteutettu heidän avullaan.

Yhteistyössä huomioitavaa

- Museon ystävät eivät ole museoalan ammattilaisia, vaativat ohjausta työtehtävissään ja selkeät säännöt ja perehdytyksen esinekäsittelyyn ym. - oppi menee kyllä perille.
- Alkuaikoina kartuttivat museon esineistöä etenkin omista kokoelmista ja työpaikalta. Eivät kysyneet etukäteen, otetaanko laitteita museoon. Johtui osittain siitä, että mielsivät museon ja sen kokoelmat "omikseen".
- Toimivat museon toiminnan tiedottajina ja markkinoijina omissa yhteisöissään. Tärkeä tiedotuskanava museolle.

Made in Salo –näyttely

Kiitos!

www.salomus.fi

www.eliaskokoelmat.fi

leena.jarvela@salo.fi